

ОД ИСТОГ АУТОРА

Последњи, Дани
Повој и чланци (критике)
Сан о празнини
У сјенку улазим, оче
По лицу ноћи
С виса сунчаног, страшног
Књига очева
О тајни ризничара свих суза
Где Богу се надах
Као мирни и светли весник
Снови светог путника
Извештај из земље живих
Песма с острва сирочади
Светло из очеве колибе
Изабрана дела, I-V
Под кишом суза с Патмоса
О пастиру и камену са седам очију
Светло из очеве колибе (огледи)
Сенка осмог еона
Очево лице књиге
Дах мале молитве

СЕЛИМИР РАДУЛОВИЋ

СЕНКА
ОСМОГ
ЕОНА

■ Laguna ■

Copyright © 2016, Селимир Радуловић
Copyright © овог издања 2018, ЛАГУНА

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

*Тиховайшељима
шїо више мољаху
неїо дисаху*

Садржај

Предговор: <i>Певање о неизрецивом</i> (Епископ бачки Иринеј)	9
Пролошка	27
Исповест тумача царевог сна	35
Сенка осмог еона	69
Девет душа Јосифа Исихасте	111
Слово о неухватљивом	125
Епилошка	149
Поговор: <i>Слика светиња и слика храма</i> (Саша Радојчић)	155
Регистар имена и појмова	161
О аутору	169

ПЕВАЊЕ О НЕИЗРЕЦИВОМ

Прочитао сам, са задовољством, нову књигу стихова свога пријатеља, господина Селимира Радуловића. Не спадам, чини ми се, у категорију људи који се често појављују на књижевним трибинама и на разним представљањима или презентацијама, где радо говоре о књигама које или су узели у руке или их уопште нису ни узели у руке, али, подстакнути неком реминисценцијом на тему, развијају своју засебну причу која нема много везе са књигом. Надам се да нећу упасти у ту замку јер сам са задовољством и духовним уживањем прочитао ове стихове нашег песника, као и многе друге стихове из његових ранијих збирки.

То што сам пажљиво читао стихове и под њиховим утиском помало и размишљао, не јемчи, међутим, да ће бити могуће да вам Бог зна шта саопштим, из простог разлога што нисам песник. Некада давно, у најранијој младости, када ваљда сви гимназисти покушавају да пишу неке стихове, то сам и ја покушавао,

али, наравно, сасвим дилетантски, и брзо сам од тога одустао. Нисам ни књижевни критичар – немам, дакле, много предиспозиција за разговоре о поезији – али свеколику стварност схватам као божанску поезију њенога Творца, а све што у животу покушавамо да деламо у служби и у знаку лепог, доброг и истинитог, схватам као поезију. Песници само умеју вештијим плетењем словеса – неки и веома вештим, а у њих убрајам и песника са којим и о којем вечерас разговарамо – са посебним даром и жаром исказују оно што сви људи више или мање осећају. Зато, када је посреди добар песник, његова реч налази сазвучје у душама и у умовима читалаца или слушалаца.

Последњих година наш песник негује жанр који је веома редак у српској књижевности и у књижевности уопште. Као што је познато, извесно религијско надахнуће и религијске мотиве налазимо у поезији готово свих значајних песника. То је општа појава. Ни српска књижевност није изузетак. Напротив! Има ли у нас икојег значајног песника који није написао макар једну песму у част Светога Саве? Или неку другу песму са дубоким и искреним религијским доживљајем? Мислим да нема. Нема, међутим, данас, бар колико је мени знано, српског песника који се надахњује искључиво темама и мотивима – а изнад свега духом и поруком – књижевности која се обично означава као црквена или, још уже, као аскетска, или монашка, или исихастичка, или богословско-мистичка. Једини мени знани усамљени подвижник такве врсте песништва у нашој средини јесте управо Селимир Радуловић. То посебно важи за ову збирку

његових песама. И сâм наслов збирке указује на њену природу. *Сенка осмої еона* – то је термин за који, уверен сам, огромна већина чак и веома образованих људи у нашем народу не зна шта значи. То, додуше, није ни чудо. И у бољим, продуховљенијим временима мало ко би могао да употреби такав термин – уствари нико осим веома ускога круга људи унутар саме Цркве, посвећених у тајне духовног живота и задојених духовном литературом.

Селимир Радуловић не даје случајно или произвољно овакав наслов својој песничкој збирци. По древном предању раних хришћанских векова сматрало се да се историја света одвија у неких седам етапа, названих седам *еона*. Грчка реч *еѓн* значи *век*, али у овом контексту не обични век или столеће него велико раздобље чије трајање не знамо. При крају историје створенога света, у осмом еону (*веку*), сматрало се, духовна поларизација међу људима биће толика да се више неће моћи разрешити друкчије осим поновним доласком Господа Исуса Христа. Већ самим насловом, дакле, наш песник недвосмислено указује на главну тему своје збирке песама. У њој сусрећемо разне књижевне ликове, који су у исто време личности из библијске историје или друге историјске личности. Иза свих тих личности назире се јединствена и непоновљива библијска и историјска личност, Личност Богочовека Христа, чије огледало и одраз јесу све личности са којима се суочавамо – све осим једне, осим Јуде из Кариота, издајника Христова, који такође фигурира у Радуловићевим песмама. Али ни то није случајно. *Осми еон*, схваћен као завршна

драма историје и сусрета са Есхатоном, карактерише се управо радикалном, готово апсолутном, поделом на оне које Христос к Себи дозива, а они се одазивају, и на оне друге, које такође призива, али се они не одазивају. Ипак, мислим да у Радуловићевој визији тек долазећег, а већ присутног *осмої еона* претежнију улогу имају личности које сведоче о правди, истини и љубави Божјој, а у исто време и о правди, истини и љубави коју негују људи, бар они најдуховнији и најбогочешњивији. Тај вечни богочовечански триптих правде, истине и љубави и јесте нада овога нашега света и непобедива снага која га одржава и преображава до Другог доласка Христовог.

Селимир Радуловић је своју књигу поделио на три главна дела. Друга два дела краћа су од првог и чине неку врсту додатка или коментара на први, основни део, који и тематски и фразеолошки стоји под знаком Старога Завета, то јест времена до Христовог доласка у свет, али уједно и времена које припрема Његов долазак у свет. Наслов је и у овој прилици крајње загонетан, већини читалаца или слушалаца непојаман док све не прочитају: *Исїовесїї ѡумача царевої сна*. Већина данашњих читалаца или слушалаца у нашем народу одмах би се питала: о коме се ту говори? Какав је то тумач царевог сна? И каква је то уопште тема? Иза тог наслова крије се, међутим, повест о праведном Јосифу, једној од најупечатљивијих личности старозаветне библијске историје. Јосиф је ту парадигма или архетип, нимало застарео до данас. Све што Радуловић пева о личностима из давних времена уствари је песничка реч о нама данас. Данас иначе многи Свето

Писмо Старога Завета схватају углавном као мешавину античке историје јеврејског народа и легенди тог народа из његове историје. То је погрешно схватање. Јер, већ у Старом Завету је, на најсавршенији начин у дотадашњој духовној и културној историји човечанства, формулисана свечовечанска мисао, мисао о спасењу читавога света, а не само јеврејског народа, упркос чињеници што је тај народ имао веома високу самосвест, сматрајући себе изабраним Божјим народом, али народом који је у служби спасења свих народа. Без те димензије свест о богоизабраности јеврејског народа била би најобичнија расистичка теорија у оквиру једне племенске религије. Старозаветна вера ипак није била то: она је била – и остала – „припрема за Јеванђеље“ и „педагог за Христа“.

За тему следеће поеме у својој песничкој збирци Селимир Радуловић бира једну од најпотреснијих старозаветних повести, повест са непролазним и свечовечанским значењем. То је повест о дванаесторици браће која најмлађег међу њима, невиног и праведног Јосифа, продају у ропство. Овде ваља напоменути две ствари: прво, Јосиф је добро и прошао јер су га браћа могла и убити (што се пречесто и дешавало тада, у тим далеким суровим временима, а не мање често се дешава и сада, у временима *владавине њрава и заштитне људских њрава*), и друго, све неправде и сви изливи злобе и мржње – од продаје у ропство, која и данас итекако постоји, до ужасних мучења, бруталних убистава и масовних злочина – дешавају се, свагда и свуда, међу браћом. Јер, у крајњој линији сви људи су браћа, било да су истог порекла и

језика, исте вере и културе, било пак да су међусобно потпуно различити и по пореклу, и по језику, и по вери, и по култури, и по свему осталом. Запитајмо се: зашто је песник одабрао ову повест о догађајима од пре готово четири хиљаде година и надахнуто је преточио у сопствени поетски исказ, остајући притом веран духу и садржају библијског текста? Шта се нас данас тичу Јосиф и његова браћа? Одговор налазимо у Радуловићевом редовном и неизоставном књижевном поступку, и овде заступљеном: певајући о давним и прадавним догађајима, он пева о збивањима наших дана и о нашем месту у њима. Повест о праведном Јосифу је, штавише, актуелнија данас него што је била када ју је библијски писац прибележио. Ако је гордом фараону био потребан веродостојан тумач његових снова, какав ли је тумач неопходан да расветли мрачне дубине кошмарних сновиђења и снопхатица данашњих фараона? Коначна порука која проистиче из Радуловићеве поеме надахнуте повешћу о Јосифу јесте порука љубави. Поема се завршава врхунском сценом: браћа не препознају свога брата Јосифа, али он је њих већ одавно препознао.

*Не издржах ја кроз сузе заустих:
Ја сам Јосиф, браћи ваш.*

То Јосиф збори браћиразбраћи, онима који га продадоше да буде роб, а претходно га оставише да умре:

*Што ме прогадосије у Мисиру за двадесет сребрника
И сада сам ју њо налоју Очевом.*

Важно је напоменути да се у стиховима нашег песника Бог увек ословљава само као Отац. Он осећа шта је суштинска новина Христовог Јеванђеља. До Христа, до Новог Завета, о Богу се углавном говорило као о Господу, односно Господару чији смо ми људи робови или слуге, а ретко као о Оцу чија смо ми људи деца, из чега следи да смо једни другима браћа и сестре. Бог као Отац љуби Своју децу, па зато Јосиф упућује браћи завршну поруку:

*Ради живоїа ваших, ви сїе мислили зло,
А Бої је мислио добро.*

Јосиф верује у човекољубиви Промисао Божји: људску злу намеру Бог љубављу претвара у добротворство. Он сâм, несуђена жртва своје рођене браће, постаје њихов добротвор и спасилац у годинама глади. Он, штавише, позива и остарелог оца да се теши и радује у близини све своје деце. Већ у Старом Завету, дакле, на разним местима и у разним приликама – не, додуше, тако наглашено и снажно као у Новом Завету – провејава порука о љубави као јединој истинској вредности људског живота и коначном мерилу наше остварене или неостварене људскости на коначном (*сїрашном*) Суду Божјем. Тада Бог неће питати човека о овом или оном светском поретку него ће га питати да ли је нахранио гладног, напојио жедног, оденуо нагог, посетио болног или утамниченог... *Кад учинистїе једноме од ове моје најмање браће, мени учинистїе*, каже Христос као Праведни Судија (Мат. 25, 40). У Старом Завету је ова тајна

љубави наслућена, наговештена, проречена. Љубав према Богу и ближњему била је заповест Божја већ у тим временима, али некако недовољно истакнута, просто затрпана стотинама разних обредних заповести. У Христовом Јеванђељу она постаје – и занавек остаје – *йрва и највећа зайовесї*. Тако се заиста показало, по мудрој мисли раних хришћанских учитеља, да се Стари Завет у Новом Завету открива (*patet*), а да се Нови Завет већ у Старом Завету скрива (*latet*). Отуд, због централног места љубави у оба Завета, са врхунцем у Цркви Христовој, Радуловићева осећајна и надахнута песничка реинтерпретација древне повести о Јосифу показује се као насушна потреба у нашем времену, времену без љубави, времену у којем се љубав обезвређује и обесмишљава, али и одолева и бљешти новим сјајем у душама и животима оних, макар и малобројних, који не могу и неће да живе без љубави. Уосталом, живот без љубави и није живот. Хвала нашем песнику и, пре њега, давном библијском писцу што нас на то подсећају!

Затим долази поема о *осмом еону*, по којој је читава збирка добила свој наслов. Шта је заправо *осми еон*, *осми век* укупне историје? То је свет у знаку Личности Христове. То је виђење света као Храма, како оштроумно запажа Саша Радојчић, писац поговора. Са своје стране бих додао да свет *йо Хрисїу* или *у Хрисїу већ јесїе* изграђени нерукотворени и зато неразориви небоземни Храм, али и да он *још није* довршен, још није савршени Нови Јерусалим будућега века (*будућеїа* не историјски већ есхатолошки!). У свету Христос *све ново йвори* Духом Светим, али свет још није постао

ново небо и нова земља. Практична последица ове историјскоесхатолошке антиномије нашега света и века – а ми смо, не заборавимо то, деца *осмої еона* – јесте подела човечанства на оне који прихватају Христа и на оне који Га одбацују. Та подела разоткрива сву светињу и сву трагику људске слободе, слободе коју нам нико не може укинути јер је ње ради Христос и дошао у свет. Две једине постојеће категорије људи – они Христови и они Антихристови – персонификоване су, теолошки исправно, а песнички снажно, у овом стадијуму Радуловићевог певања кроз трагични лик Јуде издајника, с једне стране, и кроз ликове истинских следбеника и подвижника Христових, сведока љубави Његове и љубави према Њему, са друге стране. Важно је истаћи да Радуловић, и као хришћанин и као песник, има пуну свест о присуству јудинског духа и менталитета *овде и сада*, у још увек палом човечанству, али и о бујању и напредовању, такође овде и сада, протагониста *невидљиве борбе* за Христа и за Његово Царство слободе, истине, правде, љубави, све до коначнога тријумфа. У исламу постоји контроверзни појам *џихада*, *свештої раџа*, а у хришћанству искључиво појам борбе за освајање унутрашњих простора, борбе против невидљивог духовног непријатеља који нас напада изнутра, из *стїарої човека* у нама, а не споља или, ако хоћете, не само споља. Као највеће јунаке и несумњиве победнике у тој *невидљивој борби* Радуловић види управо оне које свет не види или их гледа са чуђењем и сажалењем, свисока, често и са презиром. То су смерни, самозатајени, па стога најчешће анонимни подвижници, *нишии духом*, они

који се одричу свега осим љубави према Христу и према свима који су Христови, у које укључују и пријатеље и непријатеље, и жива бића и твари које називамо неживима, иако све живи на себи својствен начин и узноси Творцу *вечни славойој*. Парафразирајући новозаветне речи, песник се обраћа неименованом представнику таквих људи стихом:

Иако нишѿа немаш, ѿи ѿсегујеш све.

У истом духу пева о лику непознатог старца пустињака:

*Шибан невременом, кушан демоном,
С даром неѿресѿаних суза,
У скиѿу Свеѿої Илије,
Слеј за мноѿо ѿодина.
Из нишѿа се дизао
Као јединсѿвени сѿуб ѿрѿљења,
Из којеј се ширио мирис.
Од суза које је ѿролио
Била је мокра земља исѿод њеѿа.
У олуји се нашав –
Умираше овде, да би вечно живео
Тамо.*

Мислим – не потпуно безразложно, надам се – да доведе укратко приказани одељци песничкога цветника о којем је реч већ сасвим довољно сведоче о пуноћи смисла и поруке књиге као целине, а то и јесте подлога за моја скромна размишљања јер други, упућенији и

позванији од мене, могу и имају шта да кажу о њеној поетици и о њеним чисто књижевним квалитетима. Не могу, ипак, да се не осврнем и на два следећа, завршна дѐла збирке. Први од њих је насловљен чудно, а у исти мах чудесно: *Девет̑ душ̑ Јосифа Исихаст̑е*. Ни овде нисам начисто на шта најпре да укажем. Нека то буде синтагма *девет̑ душ̑*, а потом, укратко, и личност са *девет̑ душ̑*! Већ при првом читању је јасно да *девет̑ душ̑* спада у вишеслојне симболичке исказе. Од најраније младости читам монашке и аскетске списе, али тај исказ, признајем, срећем први пут у животу. Знам, додуше, за многе друге, њему сличне, засноване на симболици и мистици бројева у библијској књижевности и у античкој књижевности уопште: девет анђелских чинова, примера ради. Символика је очигледна: број три симболише пуноћу и савршенство и у крајњој линији се односи на Бога као Свету Тројицу, а помножен са три, што даје девет, само појачава мистичко значење броја три. Али мада, за разлику од свога пријатеља Селимира Радуловића, нисам знао за овај израз, знао сам за други са истим значењем. То је израз *εἰς τὰς ἑπτὰ ψυχὰς*, *човек са седам душ̑*, што ће рећи – човек огромне духовне снаге, духовно неуништив. Тај почасни епитет, у обе варијанте (било са седам било са девет душ̑), заслужио је – ако ико – праведни старац Јосиф, познат не само као *Исихаст̑а* (*молит̑вени ѿшоваѡтељ*) него и као *Сѣилеот̑* (човек који живи у пећини, *ѡешѡерник*). То је један познати светогорски монах, наш старији савременик из прве половине двадесетог века. Успут да кажем, нисам довољно стар да бих га и лично познавао, али сам упознао његове

следбенике и ученике на Светој Гори, монахе *Јосифеје* (по њему, у светогорском жаргону, тако назване), као и једну његову сродницу, монахињу у околини Атине. Заиста су недокучиви путеви Господњи: старац је читав свој земни век провео усамљенички на Светој Гори, а сада, ево, овде, у Новом Саду, можемо да чујемо дивне стихове о тој дивној личности. Ако посматрамо из друге перспективе, опет нас задивљује и усхићује духовна, благодатна, надумна димензија наше стварности у којој је, ето, било могуће да један српски песник надахнуто пева о лику човека који је желео да проживи скривени исихастички живот, живот познат једино Богу.

Завршница и врхунац ове збирке мисаоне и молитвене поезије носи наслов *Слово о неухвайљивом*. Тај наслов бих назвао кључем за разумевање људске и хришћанске поруке читаве збирке, као и Радуловићевог песничког опуса у целини. Мото завршног дјела песама које се све своде на једну песму узет је из *Песме над њесмама*:

Ја сјавам, а срце моје бди.

Сав човеков живот на земљи обично прође као спавање, често и као кошмарни сан, али је увек било, има и увек ће бити људи који су будни и када су опхрвани сном. У њиховом друштву се налазе и истински песници. Јер, аутентична песничка реч није рационалистичка: она је вазда субјективна и емотивна, она све доживљава као тајну. Не само Бог већ и човек, како своме ближњем тако и самоме себи, као и свеколика

Божја творевина, јесте и остаје најдубља тајна. Тајна Свебића и бића, живота и смрти, времена и вечности, увек је и заувек недокучива, неизрецива, *неухваћљива*. У њу се може донекле проникнути, али само личним учешћем у њој и причешћем њоме. Она се не може схватити, односно ухватити у речи и заробити у појмове: не може се артикулисати и дефинисати. О њој се може срицати и муцати, не и „објективно“ говорити.

Због свега тога да се уочити блискост и сродност поезије са теологијом. Јер, богословска реч, за разлику од научне и философске, где има и изузетака, јесте *апофатичка* реч, то јест реч о неизрецивом. У овом контексту желим да наведем и казивање митрополита црногорскоприморског Амфилохија у Матици српској о непремостивом јазу између православног богословља, заснованог на доживљају и искуству, и спекулативног богословља, утемељеног на вери у могућности и домете људског интелекта. Неговано у току неколико последњих векова у крилу западнога хришћанства, ово последње је породило најпре *хуманизам* (са претпоставком да човек може да се бескрајно самоусавршава без Бога), потом *просвећености* (са претпоставком да човек има светлост у себи и по себи, без Бога као Извора светлости и просветљења) и, напослетку, данас свеобухватну секуларизацију западног постхришћанског света, при чему термин *секуларизација* представља само еуфемизам за радикалну атеизацију, за покушај коначног изгона Бога из нашега света и живота, уз јадну и лажну утеху да се религији, ма шта та реч значила, допушта право постојања, али једино у сфери приватности,

не и у равни општеприхваћеног норматива укупног друштвеног и јавног живота. Пред оваквим изазовом наш песник тражи и налази уточиште у свету који, упркос свему, још живи и који је изнедрио свете и велике личности хришћанске цивилизације уопште, а код нас личности калибра Светога Саве, Владике Николаја, Оца Јустина, Његоша, владике Иринеја Ћирића и толиких, толиких других.

Чињеница да свака наша реч о Богу, о свету и о себи јесте реч о неизрецивом и потрага за неухватљивим нипошто не значи да треба да се одрекнемо речи и да останемо немушти. Напротив! Као боголика бића ми смо, самим тим, логосна, словесна бића, бића логоса, слова, речи. Али не смемо заборавити да правимо разлику између божанског Откривења као садржаја и нашег делимичног, често површног, а гдекад и погрешног, доживљавања и тумачења тог Откривења. Неуклоњива је антиномија нашег муко-трпног успињања на духовној лествици која води од земље до неба: што већма узлазимо лествицом, што шире отварамо своја срца, своје биће, за Бога и за све што је од Њега, то се више приближујемо Њему и то дубље пониремо у тајну Његовог Откривења. Али што се више приближавамо, Тајна је све дубља и непрозирнија. Цео вечни живот спасених у Царству Божјем биће све дубље понирање у тајну Промисла, премудрости и љубави Божје, али она ни кроза сву вечност не само што неће бити исцрпљена него неће, такорећи, бити ни начета. Мудро је написао један од највећих Учитеља Цркве (свети Григорије Ниски, ако се добро сећам) да вечно трагати за Богом значи

исто што и – наћи Бога. Његов пак брат и имењак, свети Григорије Богослов, наводи Платонову мисао да је Бога тешко појмити, а још теже изразити, али је исправља и допуњује својом констатацијом да је Бога немогуће појмити, а још немогућније исказати. Све ове истине зна – или их непогрешиво наслућује – песник Селимир Радуловић. Да не прихвата могућност говорења о неизрецивом, односно трагања за неухватљивим, не би ни писао стихове већ би ћутао. Са друге стране, да не усваја апофатичку (неизразиву) природу богопознања, па и сваког сазнања и познања, не би се надахњивао богонадахнутим стиховима из Старог и Новог Завета, препуним симболике која надилази свако људско умовање и мудровање, нити ликовима смерних сведока љубави Христове којих свет не беше достојан, него би се напајао из потпуно другачијих извора.

Лично се искрено радујем што није ћутао него молитвено певао. Надам се да задуго неће стати.

Епископ бачки Иринеј

*Ко само мирише моју биљку,
не ђознаје је;
а ко је бере само да на њој учи,
иакође је не ђознаје.*

Фридрих Хелдерлин

ПРОЛОШКА

Још пружаше се и мирисаше дивни дах пролећа,
 Па разбуђен, бодар,
 Мерих лист сваки, што, за дана земаљских,
 Уз зрак стасаваше сунчев.
 Као у доба дечачко, што, налик сну, 5
 У трен оде, па све, у мислима
 Касним, у срцу се радовах свом,
 Иако знавах да ту где ми
 Дишемо други ће дисати људи
 И дух окретни 10
 Сменити врлину ревну.
 Тад, блажен, спознав невоље своје,
 Од Господа преузех дар суђени,
 Па се, не наглећ, да грех не починим,
 У анђеоском зборећи збору, предах сунцу, 15
 Што рађаше се у мени,
 Клонећ се злих, јер, с добрим се
 Дружећ, знао сам да реч злу

Ветрови зли носе.
 Са штапом пастирским, ал' као муза 20
 Залогом, треперећ у виру брзом,
 Похрлих ка светлости, јутарњој,
 Па још опором потече вино,
 Бујицом речи прикривах разум начети.
 Уз нежни додир лахора, нежног, 25
 Именовах цвет сваки,
 Питајућ да л' од тог ризница
 Очева пунија бива.
 И чињаше се да, газећ сенку, немирну,
 У руци држах и почетак и крај, 30
 Јер најавих светло што прошара
 Неба лице и, очима многим,
 Јутарњу мотрих звезду. И горех,
 Па продимих, као трава, ужутела,
 И у седу се косу оденух, ал' с надом 35
 Да, смртан, бесмртном ходам стазом.
 За осмог еона, још нерођен,
 С повезом преко очију, без сна,
 Од стрепње до стрепње, држећ се
 Стазе муза, за ваздухом жуђах, 40
 Па се, у страху, страхом, изнова рађах.
 Јер сутра јуче беше, а јуче, кружећ,
 Сад сутра, неизвесно, бива.
 Ако не победиш, душо моја,
 Заустих, на невоље не мислећ, 45
 Пустим се заносећ сном, не тугуј!
 Не часећ часа, за борбу се
 Спремај. И не одступај, ни пред
 Облаком, олујним, знаком ноћним,

Ни пред дремежом тешким, 50
 Међ сенкама, кад дан и ноћ бивају једно.
 Тад не стишавах срце своје,
 Већ му се предах. И ништа друго
 Нити чух, нити видех.
 Не одступај, душо моја, крени, 60
 Крочи преко, потом се врати.
 Јер, ту где се баца семе, преопасно,
 Стасава и плод родљиви, спасоносни!
 И тако се шири језика, немога, пев
 И реч, певљива, отвара као цвет. 65
 И док се година наслањаше
 На годину, а пролеће купљаше
 Снежnobело иверје, ти, у чуду,
 Обараш поглед и у генију стасалом,
 У лати вечној, где дише светлости 70
 Зрак, престаје сећање на лишће,
 Увело, ветар, туробне капи
 Кише, у мисли присној,
 У речи што се дизаше и падаше, 75
 У радосној песми душе,
 Тек суза која, ненадно-заиграна,
 Превари око. А сви гласници Оца
 И сви звуци што долазаху
 Од Свете лире и молитве Свете
 И у надахнуће одевен мирни и светли 80
 Весник. И радост неба, што се,
 Кишом суза, ули у мене,
 И ведро плавет, што се спушташе
 Озго, нежно нас додирујућ,
 Све, све, као једно у свему, 85

Јави да бејаш у милости Оца
 И да из срца кћери његове
 У срце његово хитах. И у мир преобразни.
 Успињућ се на брег, с изданцима красним,
 Обраслим маховином, дивљом, 90
 И мноштвом вијугавих корита,
 Речних, ка оном што указа се
 Оку, у милом наручју Очевом,
 Крећућ се прошлим,
 Купећ, гдекоји лист, заостали – 95
 Стајаш на врху, не знајућ
 Какав дан свиташе.
 А кад се из сна, опијен зраком
 Небеским, тргох, у уснама осетих
 Песме ми крилате дах. 100
 И видех да земља буја, зеленом
 Китећ се травом, и да лишће,
 На дрвећу, радосни глас пушта.
 Занемех пред нежним листовима
 Руже, што збијају се у грму, 105
 Пре него расути буду.
 Као и угљевље, кад у пепео се сели.
 Тад језик неста и очима не видех ништа.
 Ах! време, што дајеш и узимаш,
 Снажећ и слабећ дело своје. 110
 Пред природом туђин, Небеснику
 Теретан, син клонули, у сиви се
 Сместих људски дан,
 Не тражећ велико у малом.
 Одагнав, од себе, и стид и част, 115
 Опкољен псима, знао сам да души

Грешној, на крају, рачун намирен бива,
Па се тело у смртни одеваше прах.
Стрмом се спуштајућ стазом,
Док облаци пролазаху небом, 120
Слеђах камења и корења траг.
И не пожелех крика.
А небо се, у игри зрака, сунчевих,
Обнови. И у свету, малом, који се,
Као божур, отвараше, нађох сламку велику. 125
Тад оскудну заложих ватру,
Верујућ да још живим
И да се сан не прекида.
И у души видех да лет лептира,
Блиставог, сад бесмртни лет бива. 130

**ИСПОВЕСТ ТУМАЧА
ЦАРЕВОГ СНА**

*А Израилъ љубљаше Јосифа
највећма између свију синова својих,
јер му се родио ѿод сѣаросѣ,
и начини му шарену хаљину.*

Прва књига Мојсијева, 37, 3

1

Шта тражиш!?

Тражим браћу своју, са стоком.
Отишли су одавде, јер чух где
Рекоше –
Хајдемо у Дотаим. 5

И одох за браћом својом,
У срце, у човеково.
Уистину, нађох их у Дотаиму.
И дисах, под звездама,
Што никада не залазе. 10

У заклону тихом као да дозвах
Песму хиљадугодишњу, у славу Творца,
Што се купаше у сузи гласова
Људских.

И крунисах долазећу зору, 15
Уз помоћ звезде дивне,
Све мотрећ врт земаљски,
С плодовима и цветовима људским.

И искра се свака огледаше
У оку мом.

20

Тад немили ме потера усуд,
Па, у води, понорној, хладећ удове
Своје, градих вечну сенку, Очеу.
И за далеки спремах се пут.